
**Meziresortní koordinační skupina pro dětské duševní zdraví
konaná dne 21. června 2022
od 13:00 hodin do 14:35 hodin (online)**

Přítomní členové a jejich zástupci:

Ferdinand Hrdlička (MŠMT), Mgr. Klára Šimáčková Laurenčíková (MZd), Mgr. Ivana Svobodová (MZd), PaedDr. Michal Černý (MŠMT), Mgr. Jan Vrbický (MPSV), Mgr. Jana Havlíková (MŠMT), Mgr. Martina Štěpánková Štýbrová (MPSV)
Tajemnice: Ivana Švarcová (MZd)

Hosté

Ing. Štěpánka Tyburcová (MZd), Kamila Lindauerová (MV), Mgr. et Mgr. Zuzana Horálková (ČOSIV), Mgr. Anna Kubíčková (ČOSIV)

Zápis

1. Programy cíleného managementu žákovského chování a rozvoje dětského duševního zdraví ve školním prostředí (pilotování a implementace)

A. Kubíčková - představila program [Pozitivní podpory chování](#) (Positive Behavioral Interventions and Support - PBIS) pocházející z USA; je evidence-based, ověřen v praxi a rozšířen po celém světě, nyní přenášen do ČR; zaměřen na všechny děti, nejen na ty s výchovnými problémy; pomáhá žákům i učitelům řešit problémové situace už v jejich počátku, snižuje stres, pomáhá překonat dopady krizových situací (lokální katastrofy, COVID, války) nebo dětem se speciálními vzdělávacími potřebami, pozitivně ovlivňuje vzdělávání; materiály a webináře jsou veřejně dostupné - v projektu ČOSIV dochází k výběru kvalitních materiálů, překladu do ČJ a implementaci v ČR. Program má danou strukturu – je zřejmé, co se dá očekávat, jedná se o ověřené metody, systém je srozumitelný (konkrétní návrhy a kroky) i flexibilní. PBIS se buduje postupně - škola si stanoví cíle i data, která chce sledovat nastaví podporu pedagogických pracovníků a následně podporu chování všech žáků a intervence. Podpora chování je rozdělena do 3. úrovní (80-90 % žáků stačí jednotná podpora, 5-10 % žáků včasná intervence, nespecifická prevence a intervenci v rámci pedagogické praxe, , 1-5 % potřeba individualizované a zpravidla týmové podpory).

M. Černý – upozornil na nastavení % u zaměření práce s dětmi, a to v souvislosti s obecným nastavením oproti potřebám v konkrétní třídě, mezi kterými je velký rozdíl.

A. Kubíčková – jde spíše o koncept rozložení energie pedagoga, než rozložení žákovské populace. Podobně jako při řešení krizových situací, kdy je zapotřebí působit na více lidí najednou a individuálně působit jen na ty nejvíce zasažené, aby bylo možné situaci zvládnout.

J. Havlíková – existuje program [AART](#) (Adapted Aggression Replacement Training) v ČR rozšiřuje organizace AISIS, který je zaměřen na snižování agresivity, ale obecně působí na klima ve třídě, vztahy. Jedná se o postupnou 30ti hodinovou práci s dětmi, kdy si děti zkouší díky hrám a aktivitám správné vzorce chování a jak reagovat v určitých situacích.

K. Šimáčková Laurenčíková – jedná se další evidence-based program, Aggression Replacement Management, doplňuje se s PBIS a bude možné jej na některém z dalších setkání také představit. Je více zaměřený na práci s agresí oproti PBIS, který řeší celkově strukturu práce s pravidly, nastavení dobrého klimatu, harmonizuje děje ve třídě, zapojuje i děti, jejichž chování bylo vnímáno jako rušivé. Aggression Replacement Management na toto navazuje ve specifické oblasti práce s agresí a prevence agrese.

2. Adaptace dětí z Ukrajiny do českého prostředí

Z. Horálková – důležitým podkladem jsou počty dětí přichozí z Ukrajiny, dle dat KACPU nyní cca 110, odhady se pohybují mezi 130 - 220 tis., přičemž jich tu dlouhodobě může zůstat 90 - 150 tisíc (zdroj: PAQ Research). Faktory ovlivňující adaptaci dětí – jazyková bariéry rozpad sociální sítě (nukleární rodiny, přátel, jiné prostředí; ochrana dětí bez doprovodu rodiče řešena [materiálem MPSV](#)), omezený sociální kapitál (kontakty), omezený ekonomický kapitál, psychické problémy (vycházející z nejistoty, ztráty pocitu bezpečí, prožití traumatické události, kterou je i přechod do ČR; očekávají se dopady na dospělé i děti, kdy je vysoká prevalence post-traumatické stresové poruchy); kulturní rozdíly, stigma spojené s postavením uprchlíka (nutná příprava třídního kolektivu, učitelů v rámci prevence diskriminace), další faktory běžné pro celou populaci. Naplnění potřeb vychází ze standardní Maslowovy pyramidy potřeb – specificky zajištění pocitu bezpečí, psychosociální podpory, nalezení základního prostředku komunikace pro zjišťování potřeb, zahájení výuku českého jazyka a rozvíjet i mateřský jazyk (balance mezi kulturami, kontinuita jejich vzdělávání), navázání na přerušené vzdělávání a přizpůsobení se novému vzdělávacímu systému. Proveden byl výzkum České školní inspekce v mateřských a základních školách, kde se psychické problémy ukazují u většiny dětí. Nutná je psychologická podpora dětí i zajištění well beingu učitelů.

Představila dále materiály, které jsou k dispozici pro práci s dětmi. [KID karta](#) (ČOSIV) - pomůže učitelům i dalším odborníkům pracujícím s dětmi identifikovat děti, které potřebují ochranu. 3 základní oblasti: znaky špatného zacházení s dětmi, postup v případě důvodného podezření a důležité kontakty. Je přeložena do ukrajinštiny a ve variantě pro děti, kdy se plánuje překlad do ukrajinštiny. *Reakce dětí na katastrofickou událost* (Centrum Locika) - typické reakce u různých věkových skupin dětí a užitečné tipy pro pomoc dětem.

Materiály (nejen) pro učitele: [Začlenění ukrajinských dětí](#) (ČOSIV) – 10 základních bodů i konkrétní rady na přípravu uvítacího setkání s rodiči, podporu vztahů ve třídě, přístup k dětem v prvních týdnech, na ošetření vlastních potřeb pedagoga. Jak můžete pomoci dětem na [I. stupni](#), [II. stupni](#) (FSS MUNI) – jak na psychosociální podporu, jak se vyjadřovat, jak pracovat se strachem, dezinformacemi, vyrovnat se s různými názory. [Wellbeing ve školách](#) (ČOSIV) – strategie zvládání stresu a další, přizpůsobeno dětem. [Příručka pro školy v době katastrofické události](#) (NÚDZ, MŠMT) - obsahuje i konkrétní věty, jak začít s dětmi rozhovor o různých tématech, jak připravit třídu na příchod dítěte, které si prošlo traumatem. [Jak pomoci dítěti, které prošlo traumatem, ve škole?](#) (ČOSIV) – univerzálně použitelné k traumatu. [Krabička první záchrany pro učitele](#) (NPI) – zaměřuje se na první 2 týdny po příchodu žáka do třídy, včetně check listu pro učitele, co je dobré udělat pro dobrou integraci žáka do třídy; v příloze jsou i v ukrajinštině

informace pro zákonné zástupce. Další materiály k výuce – učební materiály i přímo příprava hodiny. Projekt [Učebnice pro Ukrajinu](#) – příprava učebnic češtiny, distribuce bude zajištěna zdarma.

Materiály pro pečující o děti: [ukrajinský balíček](#) (Centrum Locika) – 13 infografik k dispozici i v tištěné podobě (v ČJ i UA); [Podpora duševního zdraví v době válečného konfliktu](#) (Nevypusť duši) – zaměřeno i na dobrovolníky, rodiče i děti;

[Léčení traumatu u dětí](#) (Češi pro Sýrii) – adaptace na současnou situaci; knížka pro rodiče; [Doporučení pro rodiče: Jak s dětmi mluvit o válce](#) (FSS MUNI) – pro rodiče, rozděleno dle věku.

Reakce dětí (i dospělých) na válečný konflikt: [Děti, ozbrojený konflikt a útek do bezpečí](#) (překlad infografik z Norska ČOSIV) – jaký vliv má konflikt na děti, jaké jsou projevy, jak s tím pracovat. [Projevy a terapie psychického traumatu](#) – webináře, vč. titulkům v ukrajinštině.

Péče o sebe – pro dospělé: [Jak pečovat o duševní zdraví v době válečné krize](#), [Jak zvládat negativní emoce](#) (ČOSIV) – aktivity, které pomohou stabilizaci a zvládnutí zátěžové situace. [Opatruj.se](#) a další weby a materiály jiných organizací.

Péče o sebe – pro děti: [Práce s emocemi](#) (Centrum LOCIKA), [Seberegulace pro děti](#) (ČOSIV) – rady pro děti i dospívající; [Infografiky k duševnímu zdraví](#) (Nevypusť duši), [Tipy pro adolescenty](#) (FSS MUNI) – více na dospívající. Vysílání Českého rozhlasu ([JUNIOR](#)) i [Děčka](#); akce [Knihovny Ukrajina](#).

Pomoc a podpora: informace na různých webových stránkách, př. [Česká psychologická aliance pro globální změny](#); podpora učitelům a rodičům i přes [odbornou pomoc ČOSIV](#). Nejedná se o komplexní výtah všech materiálů.

K. Šimáčková Laurenčíková – jak zvýšit využití těchto materiálů v praxi, mezi školami, službami (nizkoprahovými zařízeními, sociálně aktivizačními službami pro rodiny s dětmi); maximálně preventivně působit na děti, rodiče i pedagogy, posilovat jejich duševní zdraví.

J. Havlíková – většina došlých materiálů je sdílena s krajskými školskými koordinátory i metodiky prevence ve školách. MŠMT má samostatný portál k Ukrajině, kam se materiály mohou také umístit s upozorněním na nejdůležitější témata. Řada materiálů je využitelná nejen pro děti z Ukrajiny. Na podzim bude ve spolupráci s NPI připravena konference, kde by toto mohlo být předáno. Do materiálů by zařadila i materiál České školní inspekce na adaptaci dětí z Ukrajiny.)

M. Štýbrová – prezentované materiály je možné šířit. MPSV úzce spolupracují s UNICEF na poli sociálně-právní ochraně dětí, nabízejí podporu finanční i věcnou, a i zde by se dalo spolupracovat.

I. Svobodová – Dotaz na MŠMT, zda jsou ve spojení s WHO či UNICEF, které chtějí podpořit obojí i duševní zdraví dětí.

J. Havlíková – pokud spolupráce je, osobně do ní není zapojena, zjistí podrobnosti.

F. Hrdlička – dotazy pro koho budou určeny KID karty přeložené do ukrajinského jazyka (u učitelů, lékařů a sociálních pracovníků to je pochopitelné) a zda je záměr přeložit to i do anglického jazyka (např. mnoho lékařů je ze zahraničí a mnoho ukrajinských odborníků umí anglicky).

K. Šimáčková Laurenčíková – je to dobrý podnět, který bude určitě zvážen.

J. Havlíková – byly realizovány vzdělávací semináře od NÚDZ pro krajské školské metodicky prevence; témata: stres u LGBT, rozvoj a duševní poruchy u transgender dětí a dospívajících, sebepoškozování a sebevražedné jednání, trauma u dětí a adolescentů; k dispozici bude záznam. Nutné pracovat i s duševním zdravím odborníků.

K. Šimáčková Laurenčíková – MZd připravilo vzdělávací akce k trauma informovanému přístupu, deeskalačním technikách, podpoře pozitivního chování a psychiatrickému minimu.

F. Hrdlička – MŠMT nyní vyhodnocuje výzvy na adaptační pobyty dětí a na jazykovou podporu. Na prázdniny je vyhlášena další výzva na jazykovou podporu s tím, že probíhá i proces adaptace. Na září zvažována další výzva na podporu adaptačních skupin pro děti z Ukrajiny; záměrem je i propojování a vzájemná integrace do kolektivu českých dětí. MŠMT je zapojeno i do dílčí krizové pracovní skupiny Ministerstva vnitra, kde se řeší praktické otázky. Z OP JAK byly vyhlášeny šablony, které školám umožní od září podporovat další aktivity a programy pro děti. Z NPO budou v souvislosti s příchodem ukrajinských dětí využity prostředky pro regionální školství, podporu ukrajinských studentů na VŠ i ukrajinských pedagogických pracovníků. Pro studenty a zájemce o studium na VŠ i pro pedagogické pracovníky z Ukrajiny bude z prostředků MŠMT nyní také vyhlášena výzva na zajištění kurzů českého jazyka.

K. Šimáčková Laurenčíková – PAQ Research ve spolupráci s NÚDZ bude realizovat větší šetření k psychice lidí z Ukrajiny. Výsledky budeme sdílet i v rámci této MKS DDZ.

3. Krizová péče pro děti (úvodní informace)

K. Šimáčková Laurenčíková – na MZd vzniká Koncept krizové péče, ve kterém není možné zcela komplexně řešit potřeby dětí. Proto bude vytvořen samostatný dokument pro dětskou krizovou péči. Nyní jej připravuje užší tým zástupců z dětských krizových služeb (telefonické krizové linky, dětská krizová centra...). Záměr předložit tento koncept i MKS DDZ do 3-4 měsíců. Obsahem má být popis rolí a odpovědností dílčích aktérů, dle formy, závažnosti, délky trvání krizových stavů, dále datový rámec a návrhy jak strategicky, systémově dětskou krizovou péči rozvíjet, jak zajistit správné legislativní finanční ukotvení, aby náklady na financování krizové péče nebyly svázané výhradně s lůžkovou krizovou péčí, ale umožnili i zabezpečit péči v terénu a ambulantní formou. Související témata (bydlení, dávková politika...) budou v koncepci jen zmíněna, aby byly zřejmé návaznosti. Na dalším setkání bude představena bližší představa.

I. Svobodová - potřeba tvorby koncepce krizové péče vznikla ze strany odborníků, tedy z terénu. V dokumentech mají být uvedeny role jednotlivých druhů služeb ve vlastním systému, ale i navazování a propojování mimo vlastní působnost. Cílem je zajištění reálné dostupnosti krizové péče 24/7 pro všechny cílové skupiny. Žádoucí je zapojení všech dotčených resortů, na které se tvůrci budou dále obracet.

Další setkání plánováno na konci srpna.

Zapsala: Ivana Svobodová

